

Отже, співпраця закладів вищої та загальної середньої освіти для оптимізації освітнього процесу і профорієнтації випускників покликана дати учням мотивацію самостійно вчитися та розвиватися, адже у закладах вищої освіти саме це вміння є найціннішим. Така співпраця вимагає активної участі учителів та викладачів, які виконують в цій роботі організаційну, координуючу, діагностуючу, консультуючу, спрямовуючу, регулюючу, посередницьку роль. При цьому запорукою ефективності партнерства шкіл та університетів є готовність педагогічних працівників, членів партнерства, здійснювати спільну діяльність, яка сприяє кращому розумінню специфіки кожного рівня освіти, можливостей реалізації освітніх реформ та різних форм професійного розвитку.

Список використаних джерел

1. Ніколенко Л. Т. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи / URL: http://lib.iitta.gov.ua/710749/1/Ніколенко_Методист_Ст.%20Педаг.%20партнерства%20як%20умова.pdf.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bıbık. K.: Lıtera LTĐ, 2018. 160 s.
3. Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й. Наступність у формуванні компетентностей майбутніх учителів біології в умовах ступеневої освіти. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Вип. ІХVІ. Херсон: Вид-во ХДУ. 2014. С. 229-235.

ФЛЕШ-КАРТКИ У СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ УЧНІВ

Андрушко Анастасія Аркадіївна

Магістрантка Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
nastiusha6707@gmail.com

Саска Галина Володимирівна

Спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач біології та основ медичних знань
Гусятинського коледжу ТНТУ імені Івана Пулюя
natalihrabovska9@gmail.com

Найважливішою метою сучасної школи, як соціально-педагогічної системи, є навчання учнів самостійно здобувати знання, а також формування вміння використовувати їх на практиці в змінних умовах сьогодення. Актуальним залишається твердження Д. Трайтака (1979) про «... перетворення людини з об'єкта управління (навчання і виховання) в суб'єкт управління (навчання і виховання), формування у нього самостійності і здатності до самоврядування (самоосвіти, самовиховання, самореалізації)» [1, с. 9].

Відомо, що успішність у формуванні самостійності багато в чому залежить від методів і засобів навчання (дидактичних засобів), що використовуються вчителем у навчальному процесі. Будучи частиною педагогічної системи, засоби

навчання виконують в ній певні функції, що сприяють досягненню поставлених цілей навчання.

Загальнодидактичний підхід до засобів навчання розглядається в дослідженнях С. Г. Шаповаленка (1973), В. В. Краєвського, І. Я. Лернера, М. Н. Скаткіна (1982), В. Оконя (1990), Т. С. Назарової, Є. С. Полат (1998), А. В. Хуторського (2001) та ін. Ними даються різні визначення поняттю «засоби навчання», наводяться їх класифікації, розглядаються принципи створення систем засобів навчання. Питанням, пов'язаних з розробкою і використанням різноманітних дидактичних засобів у процесі навчання біології присвячені роботи Л. П. Анастасової (1970, 1975, 1979), Д. І. Трайтака (1977, 1979), С. В. Суматохіна (1986), Д. К. Богданової (1988), Н. А. Пугал (1994), Н. Й. Міщук (2006), Н. Ю. Матяш, Т. В. Коршевнюк, Л. М. Рибалко, О. Г. Козленка (2019) та ін.

Однак накопичений досвід створення і використання засобів навчання не вичерпує можливості підвищення ефективності навчання біології. На це вказують такі, виявлені суперечності.

По-перше, наявність різноманітних класифікацій засобів навчання і відсутність достатньо обґрунтованих критеріїв (принципів), що дозволяють визначати місце конкретного дидактичного засобу в системі засобів навчання та педагогічної системі в цілому.

По-друге, орієнтація сучасної педагогіки на розгляд навчально-виховного процесу на основі технологічного підходу (особливість якого полягає в тому, що навчальний процес повинен гарантувати досягнення поставлених цілей) і визначення цілей навчання через зазначений підхід до вдосконалення навчально-виховного процесу та підвищення його ефективності можливий при використанні таких видів засобів навчання як *дидактичні матеріали*.

Методичною наукою накопичено досвід створення і використання їх на практиці. Проблема методики використання дидактичних матеріалів, зокрема, дидактичних карток, у процесі навчання біології присвячені роботи Н. Є. Васильєва (1998), Т. А. Дмитрієвої, Г. С. Ноги, Г. Г. Швецова (2003) та ін. Авторами розроблені вимоги до змісту, структури, зовнішнього оформлення та технічного виконання дидактичних карток, методика використання в шкільному курсі біології.

Новим видом дидактичних карток є *флеш-картки* (розмір 3,5 x 6 см), на яких з обох боків розміщена інформація. На одному боці картки відображено термін, поняття, хімічну формулу, ілюстрацію тощо, а на зворотному — відповідь чи коротке пояснення [3]. Розрізняють паперові та онлайн флеш-картки. У світовій практиці флеш-картки широко використовуються як навчально-тренувальна технологія з метою запам'ятовування інформації шляхом кількаразового інтенсивного повторення.

Донедавна флеш-картки, як продуктивний метод запам'ятовування слів, використовували для вивчення іноземної мови. Та зараз їх однаково успішно

використовуюють для запам'ятовування матеріалу з будь-якого навчального предмету на всіх ступенях загальноосвітньої школи.

Досвід роботи молодших школярів з флеш-картками показав їхню ефективність. По-перше, це незвичний формат подання інформації. Молодшим школярам до вподоби перекладання та перегортання карток, запам'ятовування слів, віднаходження вже відомих лексичних одиниць, розкладання по стовпчиках нових та вже вивчених слів. По-друге, методика роботи із флеш-картками надає велику кількість варіантів індивідуальної та групової роботи з ними як в урочній та позаурочній роботі (Чемрат, 2018) [2].

Використання флеш-карток у навчанні біології дає можливість активізувати самостійну пізнавальну діяльність учнів, формувати асоціативне мислення, пізнавальний інтерес та позитивну мотивацію навчальної діяльності. Як різновид дидактичного матеріалу, флеш-картки є одним з можливих підходів до підвищення ефективності освітнього процесу загалом.

Список використаних джерел

1. Трайтак Д. И. Функции дидактического материала в учебном процессе. *Проблемы дидактических средств обучения*. М.: Просвещение, 1979. С. 32–38.
2. Чемрат О. Р. Застосування флеш-карток у навчанні іншомовної лексики молодших школярів. *Сучасна іншомовна освіта очима студентів* [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <https://www.psyh.kiev.ua/>.
3. Флеш-картки у навчальному процесі: коли знання можна побачити [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/flesh-kartki-u-navchalnomu-procesi-koli-znannya-mozhna-pobachiti>.

ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

Попик Іванна Василівна

Магістрантка Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
popyk@chem-bio.com.ua

Журба Тетяна Іванівна

Магістрантка Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
1tanya1804@ukr.net

Шкільний навчальний предмет біологія є дидактично опрацьованою й обґрунтованою системою знань про живу природу, відібраних із відповідних галузей біологічної науки, а також система вмінь і навичок, необхідних для застосування знань у різних видах діяльності [2, с. 107]. Біологічна наука розвивається настільки швидко, що відкриття, які тільки вчора «зійшли з конвеєра» виробництва знань, сьогодні увійшли до програм й підручників. Знання з біології стають неактуальними дуже швидко, тому саме для нас, учителів біології, процес навчання, розучування й переучування стає вкрай